

Ordliste

Vi har prøvd å lage ordlisten så forståelig og praktisk som mulig, uten å feste oss ved vanskelige ligninger og lange forklaringer.

A	Aksling	En stang gjennom hjulets senter, eller gjennom forskjellige deler av en kamskive. Den overfører kraft, via en overføringsenhet, fra en motor til hjulene på en bil. Eller fra din arm via sveiva til akslingen dersom du prøver å heise opp en bøtte med et tau.
	Areal	Areal angir størrelsen av et område.
B	Balansert kraft	Et objekt er balansert og beveger seg ikke dersom summen av alle kreftene som virker på objektet er lik null.
	Belte	Et bånd som er strukket rundt to trinsehjul, slik at det ene kan dreie det andre. Det er som regel laget slik at det kan slure dersom følgetrinsen plutselig stopper.
D	Drivverk	Den delen av maskinen, som regel et tannhjul, en trinse, vektstang, sveiv eller aksling, hvor kraften først påvirker.
E	Effektivitet	Et mål på hvor mye av energien som tilføres til en maskin som blir nyttiggjort. Friksjon reduserer den nyttige energien, som fører til redusert effektivitet.
	Energi	Det som får noe til å skje, eller mer matematisk evne til å utføre arbeid. Du får energi fra mat. Ishockeyspilleren og snurrebassen får sin energi overført fra deg.
F	Friksjon	Motstanden som oppstår når en flate sklir mot en annen, f.eks. når en aksling roterer i et hull eller når du gnir hendene mot hverandre.
	Følgestav	Som regel et tannhjul, en trinse eller en vektstang som drives av en annen stav. Det kan også være en vektstang som drives av en kamskive.
G	Gire ned	Et lite tannhjul eller drivverk roterer et større tannhjul og forsterker kraften på lasten. Men følgehjulet roterer saktere.
	Gire opp	Et stort tannhjul eller drivverk roterer et mindre tannhjul og forminsker kraften på lasten. Men følgehjulet roterer raskere.
	Gir, krone	Har tenner som stikker ut på en side og ser ut som en krone. Koplek sammen med et annet kronhjul eller et vanlig sylindrisk tannhjul, snur det bevegelsesvinkelen med 90°.
	Gir, snekkedrev	Et tannhjul med én spiraltann som ligner på en skrue. Koplek med et annet tannhjul oppstår store krefter.
H	Hastighet	Hastighet defineres som strekning delt på tiden som brukes på strekningen
	Vinkel	Mellomrommet mellom to linjer eller plan som krysser hverandre, målt i grader eller radianer.

K	Kraft	Et skyv eller et drag.
M	Masse	Masse er mengden av stoff i en gjenstand. La oss si at gravitasjonskraften som påvirker deg på jorden får deg til å veie ca. 50 kg. Når du er i bane rundt jorden, føler du deg vektløs – men du har desverre fremdeles en masse på 50 kg. brukt om tyngde.
N	Nullstilling	Å vri viseren på en skala tilbake til nullpunktet igjen. Nullstilling av for eksempel målebilens skala.
O	Omdreiningspunkt	I en vippehuske er omdreiningspunktet i midten. Omdreiningspunktet trenger ikke nødvendigvis å være i midten av en vektstang. I enkelte typer vektstenger kan omdreiningspunktet være i enden, som for eksempel i en trillebår.
	Omdreiningspunkt	Se akse.
	Oppdrift	Oppdrift er en kraft som virker oppover på et objekt som gjør at den flyter. Dersom oppdriften er lik tyngden, vil objektet flyte, dersom tyngden er større enn oppdriften vil objektet synke.
R	Rettfærdig testing	Å måle ytelsen til en maskin ved å sammenligne ytelsen under ulike forhold, men under like betingelser.
	Rotasjon	Dreier eller beveger seg rundt et sentralt fast punkt.
T	Tannhjul	En tannhjul er et hjul med tenner. En måte å klassifisere tannhjul på er antallet tenner de har, f.eks. et tannhjul med 8 eller 40 tenner. Tannhjul kan brukes til å overføre kraft, øke eller redusere hastighet eller endre retningen av en roterende bevegelse.
	Trinser	En trinse er en enkel maskin som normalt består av et rillet hjul med et tau, en kabel eller en lenke festes rundt. En trinse brukes for å overføre kraft, endre hastighet eller for å dreie et annet hjul.
U	Ubalanserte krefter	Krefter som skaper ubalanse for en gjenstand. Gjenstanden begynner å bevege seg etter hvert, men blir utsatt for store påkjenninger, som for eksempel en ubalansert vippehuske.
V	Vekt	Se masse.
	Vektstang	En vektstang er noe som letter arbeidet. Den er én av de mest brukte av de enkle maskinene. Vippehuske, saks, neglesaks, tenger, pianoer, parkometer, flattenger og trillebører bruker vektstenger.